

ESTATE PLANNING

De verruimde kaaimantaks:

Komen ook beleggingsfondsen en andere buitenlandse entiteiten in het vizier?

Maart 2024

De zogenaamde kaaimantaks trad in werking op 1 januari 2015 en was oorspronkelijk bedoeld om 'zwevend vermogen' te treffen dat werd aangehouden door niet of laag belaste «*offshore*»-structuren. Voorbeelden van dergelijke offshorestructuren zijn trusts of vennootschappen gevestigd in belastingparadijzen.

De invoering en de stelselmatige verstrenging van de kaaimantaks dient gezien te worden tegen de achtergrond van een internationale strijd tegen belastingontwijking via zogenaamde offshorestructuren.

Sinds de invoering ervan in 2015 werd het toepassingsgebied van de wet meermaals uitgebreid en [onderging het regime een aantal grondige aanpassingen](#).

Het toepassingsgebied werd recentelijk verder uitgebreid door de programmawet van 22 december 2023, (hierna 'de wet'). Het uitgebreide toepassingsgebied heeft onder meer implicaties voor een aantal patrimoniale structuren die vaak worden aangewend in het kader van vermogensplanning. Dit is onder meer het geval voor de 'besloten' beleggingsfondsen, de Franse Sociétés Civiles Immobilières (SCI) en de Nederlandse stichting administratiekantoor (STAK). Het merendeel van de goedgekeurde bepalingen zijn van kracht sinds 1 januari 2024.

Wat houdt die verstrenging in en wat betekent dit voor u? We bespreken hieronder enkele implicaties van de nieuwe kaaimantaks¹.

De krijtlijnen van de Belgische kaaimantaks

Het principe van de kaaimantaks bestaat erin dat inkomsten die worden ontvangen door bepaalde structuren, de zogenaamde juridische constructies, ***transparant worden belast in hoofde van de «oprichters»*** van die structuren, alsof zij die inkomsten zelf rechtstreeks zouden hebben ontvangen. De kaaimantaks is als het ware een doorkijkbelasting. De begrippen «juridische constructie» en «oprichter» zijn ruim gedefinieerd in de wet.

Als een entiteit, zoals een stichting of een vennootschap, als een «juridische constructie» wordt aangemerkt en bijvoorbeeld *dividenden en/of intresten* ontvangt, dan zijn deze inkomsten belastbaar aan het tarief van 30% in hoofde van de «oprichter». Als de «juridische constructie» *meerwaarden* op aandelen realiseert die kaderen binnen een normaal beheer van een privaat vermogen, dan zijn deze gerealiseerde meerwaarden in principe vrijgesteld van personenbelasting in hoofde van de «oprichter» bij toepassing van de doorkijkbelasting.

¹ De kaaimantaks is ook van toepassing op personen die onderworpen zijn aan de rechtspersonenbelasting (zoals vzw's en stichtingen). In deze bijdrage richten we ons enkel op personen onderworpen aan de personenbelasting.

De transparante belasting houdt in dat er dus gedaan wordt alsof de offshorestructuur niet bestaat en alsof de «oprichter» de door deze structuur verkregen inkomsten rechtstreeks zelf heeft ontvangen, daarbij abstractie makend van de «juridische constructie».

Naast de transparante belastingheffing, dus rechtstreeks bij de oprichters, kan er ook nog een belastingheffing van 30% plaatsvinden op het ogenblik dat de structuur de inkomsten effectief uitkeert.

Sommen **toegekend** of betaalbaar gesteld **door** een juridische constructie worden dus ook belast als dividend, tenzij het een terugbetaling van een ingebracht vermogen betreft.

Er is dus in principe een dubbele taxatie mogelijk in hoofde van de oprichters:

- een eerste keer door toepassing van de techniek van de transparantie op het ogenblik dat de inkomsten worden verkregen door de juridische constructie;
- een tweede keer op het ogenblik dat de inkomsten door de juridische constructie aan de oprichter worden uitgekeerd.

Om dubbele belasting te vermijden geldt er echter een uitzondering op de taxatie bij uitkering indien deze inkomsten reeds hun fiscaal regime hebben ondergaan, met andere woorden indien de inkomsten eerder in België werden belast ten name van een natuurlijke persoon. Op het ogenblik van de uitkering door een juridische constructie van bijvoorbeeld interesten of dividenden die reeds hun fiscaal regime hebben ondergaan ingevolge de transparante belastingheffing zullen deze uitkeringen geen tweede keer meer onderworpen worden aan belastingheffing in hoofde van de verkrijger.

De ‘besloten’ beleggingsfondsen (de zogenaamde ‘fonds dédiés’)

Zoals reeds gesteld, wordt het toepassingsgebied van de kaaimantaks fors uitgebreid. Dit is onder andere het geval voor de zogenaamde besloten beleggingsfondsen of ‘fonds dédiés’.

Om beleggingsfondsen (of een compartiment) als ‘besloten’ of ‘dédiés’ en dus als juridische constructie te beschouwen was tot 31 december 2023 vereist dat ze voor 100% in handen waren van een of meer onderling verbonden personen (bijvoorbeeld door personen met familiebanden tot de vierde graad). Deze eventuele verbondenheid moet op het niveau van elk compartiment worden beoordeeld.

Als een fonds of één van zijn compartimenten dus ‘slechts’ voor 99% in handen was van één familie en voor 1% van derden, viel het fonds (of compartiment) buiten het toepassingsgebied van de kaaimantaks, tenzij er sprake was van fiscaal misbruik.

Vanaf 1 januari 2024 kan een besloten fonds onder de kaaimantaks vallen zodra meer dan 50% van de deelbewijzen van het fonds worden aangehouden door één familie of door onderling verbonden personen. Als bijvoorbeeld een Luxemburgse SICAV voor meer dan 50% wordt aangehouden door leden van één familie, zijn de Belgische beleggers rechtstreeks belastbaar over de door (het compartiment van) het fonds ontvangen inkomsten onder toepassing van de kaaimantaks.

Bovendien wordt een fonds door de invoering van een wettelijk vermoeden geacht ‘besloten’ te zijn, tenzij het tegendeel kan worden bewezen, indien:

- de vermogensbeheerder specifieke instructies krijgt van de personen die de rechten in dat compartiment aanhouden om bepaalde financiële instrumenten te kopen of te verkopen of;
- er geen onafhankelijke vermogensbeheerder is aangesteld.

De Franse ‘Société Civile Immobilière’ (SCI)

Een Franse SCI of ‘Société Civile Immobilière’ is een entiteit die vaak wordt aangewend door Belgische rijksinwoners voor het aanhouden en overdragen van onroerend goed in Frankrijk.

Tot voor kort kon een SCI genieten van een uitsluiting van de kaaimantaks op grond van de zogenaamde 'verdragsvrijstelling'.

Deze specifieke uitzondering op grond van de toepassing van een dubbelbelastingverdrag werd echter niet meer behouden in de nieuwe wet. Ten gevolge hiervan gelden voor een SCI de algemene criteria van juridische constructie die van toepassing zijn op vennootschappen binnen de Europese Unie, en is het mogelijk dat een SCI onder de kaaimantaks valt. De kans daartoe bestaat in het bijzonder wanneer het onroerend goed niet verhuurd wordt. Er bestaat echter nog heel wat onduidelijkheid omtrent de toepassing van de wet op een SCI.

- A priori, indien het onroerend goed dat wordt aangehouden door de SCI wordt verhuurd, is de kans groot dat de kaaimantaks niet van toepassing is, maar een analyse van geval tot geval is essentieel.
- Als het onroerend goed niet wordt verhuurd, zijn de meningen verdeeld. Verduidelijking op dit punt is daarom zeer wenselijk, vooral omdat sommige commentatoren van mening zijn dat als het door de SCI aangehouden onroerend goed niet wordt verhuurd, de SCI noodzakelijkerwijs zou worden beschouwd als een juridische constructie aangezien er in dit geval geen inkomstenbelasting verschuldigd is in Frankrijk.

Aan het belastingregime van uitkeringen door de SCI aan haar aandeelhouder in België, met name de belastbaarheid als dividend tegen het tarief van 30%, verandert niets. De kwalificatie als juridische constructie heeft wel (zware) gevolgen voor de aangifteverplichting.

De aangifteverplichting van een SCI als juridische constructie geldt, op basis van de inwerkingtredingsbepalingen van de wetwijziging, vanaf het aanslagjaar 2025 (inkomsten 2024), d.w.z. voor de aangifte die in juni/juli 2025 moet worden ingediend.

De toepassing van de transparante taxatie van een SCI zou logischerwijze ook tot gevolg hebben dat voor het Franse onroerend goed een Belgisch kadastraal inkomen zal moeten worden aangevraagd. Ter herinnering, de aldus aangegeven forfaitaire huurwaarde blijft vrijgesteld met progressievoorbehoud op grond van het Belgisch-Franse dubbelbelastingverdrag.

Gelet op de grote onduidelijkheden over de toepassing van de gewijzigde kaaimantaks op een SCI, is het in alle gevallen aangeraden om ter zake deskundig advies in te winnen met het oog op een correcte belastingaangifte.

De Nederlandse stichting administratiekantoor (STAK)

Een Nederlandse stichting administratiekantoor is een structuur die vaak wordt aangewend om bedrijven te verankeren, dus om controle te behouden over bijvoorbeeld een vennootschap. Dit gebeurt via een certificering van aandelen van de onderliggende vennootschap in een Nederlandse stichting administratiekantoor. Het behoud van controle is vaak heel belangrijk bij de uitwerking van een vermogensplanning. Vandaar dat een Nederlandse STAK vaak wordt aangewend bij een schenking van aandelen van een familiebedrijf aan de volgende generatie.

Sinds de wet van 15 juli 1998 kan de certificering van aandelen van bepaalde vennootschappen in een Nederlandse STAK ook plaatsvinden onder toepassing van de Belgische wet. In deze wet wordt voorzien in een regime van fiscale transparantie van de inkomsten indien bepaalde voorwaarden voldaan zijn. Eén van de voorwaarden is dat de inkomsten voortkomend van de gecertificeerde aandelen onmiddellijk door de STAK worden doorgestort aan de certificaathouders, dat wil zeggen binnen de 15 dagen na de ontvangst door de STAK. De STAK mag de inkomsten dus niet zelf aanhouden. Als gevolg van dit fiscaal transparante regime worden dividenden die door de STAK worden doorgestort aan de achterliggende certificaathouders belast alsof ze rechtstreeks aan de certificaathouders worden toegekend, alsof de STAK zelf niet bestaat.

Sinds de wijziging van de kaaimantaks in 2018 is de vraag gerezen over de toepassing van de kaaimantaks op een Nederlandse stichting administratiekantoor. Een STAK is in Nederland immers niet onderworpen aan inkomstenbelasting (op voorwaarde dat ze geen exploitatie verricht). Bijgevolg dient een Nederlandse STAK dus in principe beschouwd te worden als een juridische constructie onder de kaaimantaks.

Er bestond onzekerheid en verdeeldheid onder experts of een Nederlandse STAK ook onder het toepassingsgebied van de kaaimantaks viel. Velen waren van mening dat de toepassing van het algemeen fiscaal transparantieregime zoals bepaald in de wet van 15 juli 1998 inzake certificering van aandelen de toepassing van

de kaaimantaks uitsloot. De inkomsten worden immers reeds transparant belast in handen van de certificaathouders in toepassing van de wet van 1998.

In de voorbereidende werken bij de wet heeft de minister van Financiën nu een aantal verduidelijkingen gegeven met betrekking tot Nederlandse STAK's die voldoen aan de voorwaarden van de certificeringswet van 1998. Volgens de minister van Financiën vallen de inkomsten van een dergelijke STAK uitsluitend onder deze wet en niet onder de regels met betrekking tot de kaaimantaks, behoudens in geval van de certificering van de aandelen van een juridische constructie.

Bijgevolg blijven dividenden ontvangen en doorgestort (binnen 15 dagen) door deze Nederlandse STAK of meerwaarden gerealiseerd op het moment van decertificering de volledige transparantie genieten van de wet van 1998. Ook de decertificering kan verder de fiscale neutraliteit genieten waarin de certificeringswet van 1998 voorziet. De minister van Financiën heeft evenwel benadrukt dat de STAK wél als een juridische constructie kwalificeert en dat deze bijgevolg wel als zodanig zal moeten worden aangegeven in de personenbelasting. Deze aangifteverplichting geldt minstens reeds vanaf het aanslagjaar 2024 (d.w.z. voor het rapport dat moet worden ingediend in juni/juli 2024), maar er is geen probleem meer van potentiële taxatie onder de kaaimantaks.

De verduidelijkingen van de minister van Financiën hebben het fiscale vraagstuk van de kaaimantaks opgelost. Nu komt het erop aan om na te gaan of de gecertificeerde vermogensbestanddelen onder de certificeringswet van 1998 vallen. Dit zal alvast niet het geval zijn wanneer een effectenportefeuille of een vordering werd gecertificeerd. In deze gevallen zal de transparante taxatie van de inkomsten en de belastbaarheid van uitkeringen onder de kaaimantaks van toepassing zijn, naast de aangifteverplichting van de STAK als juridische constructie.

Verruimde aangifteplicht

De *oprichter* van een juridische constructie is verplicht om de juridische constructie (en de contactgegevens ervan) te vermelden in zijn belastingaangifte, op straffe van een boete van € 6.250 per jaar en per niet-aangegeven juridische constructie. Deze boete kan echter worden verlaagd door de rechtbank.

De *begunstigde* van een uitkering door een juridische constructie heeft ook een aangifteverplichting voor de jaren waarin een uitkering of voordeel werd ontvangen.

Nieuw is dat meer gegevens aan de fiscus moeten worden meegedeeld in een bijzondere **bijlage bij de aangifte personenbelasting**. Voortaan moeten de inkomsten die de juridische constructie heeft ontvangen en uitgekeerd tijdens de belastbare periode, worden gedetailleerd in die bijlage bij de belastingaangifte. Bovendien moet ook het bedrag van het vermogen van de juridische constructie aan het einde van de belastbare periode worden aangegeven, evenals het deel van het vermogen dat door de oprichter werd ingebracht.

Deze verruimde aangifteverplichting is, in tegenstelling tot de andere wijzigingen, reeds van toepassing vanaf het aanslagjaar 2024, inkomstenjaar 2023. Volgens onze lezing van de wet zal dus aan deze aangifteverplichting moeten worden voldaan bij het indienen van de belastingaangifte in juni/juli van dit jaar.

Deze verruimde aangifteplicht moet de controle van de aangegeven bedragen door de belastingadministratie vergemakkelijken en zal ongetwijfeld leiden tot meer belastingcontroles/vragen om inlichtingen.

Andere wijzigingen op het gebied van de kaaimantaks

De kaaimantaks werd op heel wat punten aangescherpt. Veel van die wijzigingen zijn zeer technisch.

Een belangrijke wijziging is dat de door een juridische constructie gerealiseerde meerwaarden op aandelen belastbaar kunnen worden op het ogenblik van uitkering door deze structuur. Tot 31 december 2023 was dit niet zo.

Indien bijvoorbeeld een Luxemburgse Soparfi onder de kaaimantaks zelf meerwaarden op aandelen realiseerde die kaderden in een normaal beheer, dan zijn dergelijke meerwaarden in principe vrijgesteld van inkomstenbelasting. Er vindt dus geen effectieve taxatie plaats op ogenblik van de realisatie van de meerwaarden door de Soparfi zelf. Ook bij een latere dividenduitkering door de Soparfi was er geen taxatie, omdat er geacht werd dat deze meerwaarden reeds hun fiscaal regime hadden ondergaan, weliswaar onder de vorm van een belastingvrijstelling.

Vanaf 1 januari is dit niet meer het geval: de vrijgestelde inkomsten (zoals meerwaarden op aandelen) worden expliciet geacht als niet hun fiscaal regime te hebben ondergaan. Het gevolg daarvan is dat de kaaimantaks van 30% kan geheven worden op het ogenblik van de (dividend)uitkering door de juridische constructie.

Verder worden bepaalde handelingen door de uitbreiding van de wet beschouwd als een fictieve uitkering en dus onderhevig aan de kaaimantaks. Dit is onder bepaalde voorwaarden het geval wanneer een oprichter zelf of een juridische constructie verhuist naar het buitenland.

Vanaf 1 januari 2024 valt ook het onrechtstreeks aanhouden van een juridische constructie onder de kaaimantaks. Zo zal een deelneming in een Belgische holdingvennootschap aan de mogelijke toepassing van de kaaimantaks op een onderliggende juridische constructie niet langer in de weg staan.

Samenvattend kunnen we stellen dat de programmawet van 22 december 2023 de kaaimantaks, wat al een ontzettend complex fiscaal regime was, nog een pak complexer heeft gemaakt. Vele vragen met betrekking tot de praktische toepassing zijn op heden nog niet beantwoord. Een gesprek met Estate Planning kan meer duidelijkheid geven.

Disclaimer:

Datum van publicatie: maart 2024

Bank Degroof Petercam nv

Nijverheidstraat 44

1040 Brussel

BTW BE 0403 212 172

RPR Brussel

FSMA 040460 A

degroofpetercam.com

Dit is commerciële informatie uitgaande van Bank Degroof Petercam nv, met zetel te Nijverheidsstraat 44, 1040 Brussel, België (hierna "Bank Degroof Petercam"), die verantwoordelijk is voor de productie en de verdeling ervan. De informatie in dit document is uitsluitend bedoeld voor algemene informatiedoeleinden en mag niet worden beschouwd als raad over financiële planning in de zin van de Wet van 25 april 2014, noch als enig ander advies, voorstel of persoonlijke informatie, noch als openbaar aanbod van financiële instrumenten. De algemene informatie in dit document is niet afgestemd op de individuele persoonlijke situatie van de geadresseerde/lezer/ontvanger. Dit document is niet bedoeld om een volledige beschrijving te geven van de geldende wettelijke bepalingen, de rechtsleer of de rechtspraak, noch van de financiële dienst(en) die Bank Degroof Petercam aanbiedt. Hoewel alle voorzorgen werden genomen en Bank Degroof Petercam bij de redactie van huidig document beroep heeft gedaan op bronnen welke ze betrouwbaar acht, kan Bank Degroof Petercam de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document niet garanderen en kunnen noch Bank Degroof Petercam, noch haar verbonden vennootschappen, bestuurders, adviseurs of werknemers verantwoordelijk worden gesteld voor enige onjuiste, onvolledige of ontbrekende informatie, of voor enige rechtstreekse of onrechtstreekse schade, verlies, kosten, vordering of andere uitgave die voortvloeit uit het gebruik van dit document, behalve in het geval van opzettelijke fout of grove nalatigheid.

Huidig document mag niet worden gekopieerd of verspreid zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming vanwege Bank Degroof Petercam.

De verstrekte informatie is correct op de datum van publicatie.

Bank Degroof Petercam is erkend door en staat onder prudentieel toezicht van de Nationale Bank van België, Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel, en onder het toezicht van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA), Congresstraat 12-14, 1000 Brussel, voor de bescherming van beleggers en consumenten.

Verantwoordelijke uitgever: Bank Degroof Petercam

Wettelijk adres: Bank Degroof Petercam nv, Nijverheidsstraat 44, 1040 Brussel.

BTW: BE 0403.212.172 (RPR Brussel) - FSMA 040460 A